

I don` t trust him!

Star Wars ur ett tillitsperspektiv

Abstract:

In this thesis I analyze the Star Wars saga and its description of the rise of dictators and compare them with common criticism of the US Congress and President. Central to the Star Wars Saga is the tale of how democratic societies transition into military dictatorships. As creator George Lucas has mentioned in interviews he sees democracies as weak during political upheaval, democratically elected politicians often in history choose safety over democracy, allowing the dictators to freely rise to power. I argue that there are quite a few similarities in the way that the fall of democracy is presented in Star Wars and critics of the US Congress. Power abdicates and transitions from the congress to the president. By using the polarity of the senate, the Chancellor (or president) manipulates the system in order to make him all powerful. This notion is in line with current and historical ideas on how the US would turn into a dictatorship. Using the framework of trust I analyze the narratives in star wars and American political science literature and journalism on ideas of death of democracies.

Key words: Star Wars, trust, congressional politics, abdication of power in congress

Characters: 63 832

Innehållsförteckning

Contents

1	Inledning	1
1.1	Material och avgränsning	2
1.2	Metod och teori	3
1.3	Tillit.....	7
1.3.1	Polarisering.....	7
1.4	Tidigare forskning	8
1.5	Historisk bakgrund	10
1.6	Varumärket Stjärnornas krig	10
1.7	Tillitsnivåer i det amerikanska politiska systemet	11
2	Analys	13
2.1	Star Wars och tillit.....	13
2.1.1	Abdikation av makt i kongressen	14
2.2	Beskrivningar av statsöverhuvudet och senatorer i Star Wars.....	16
3	Slutsats och sammanfattning	18
4	Referenser	20

1 Inledning

It's about our institutions. How democracies turn into dictatorships

(Lucas, George 2012)

Senaten är polariserad. De bara bråkar, säger George Lucas i kommentarspåret om senatorerna när man precis besökt den lagstiftande församlingen på Coruscaant. De är giriga, fortsätter han. De fattar inga beslut. Det ser Palpatine som möjlighet att ta över. (Lucas, George 2005)

Star Wars, världens mest kända science-fiction berättelse, handlar om hur USA en dag kan bli en diktatur, för de problem som filmens parlament står inför kan få fäste i Amerika. (Bogen, Amin, s.8) . Den här uppsatsen handlar om de statsvetenskapliga budskapen i George Lucas rymdsaga ifrån det tidiga 2000-talet. Filmerna som mottogs väldigt kyligt av de flesta fans, handlade om hur den gamla republiken blev imperiet. På det sättet har de en särskild betydelse för vårt ämne för den handlar om frågor som vi tycker är väldigt viktiga. I de här filmerna finns det politiska föreställningar som har en betydelse om vi vill studera tankar kring det samhälle som skaparen levde i. Filmerna är till skillnad ifrån de äldre centrerad i den politiska kärnan.

Filmen utpekar den politiska ledaren (kanslern) som huvudansvarig till att demokratin går under. Men också girighet och inkompetens är något som lyfts fram. Den politiska ledaren är duktig att arbeta utanför ramarna, likt en amerikansk president. Amerikanska presidenter manövreringsutrymme har alltid varit väldigt begränsat. Det ställs krav på amerikanska presidenter att manipulera, dvs. att skapa politiskt kapital. Detta är Palpatine väldigt bra på. Redan på 1980-talet då George Lucas hittade på berättelsen om robotar och jedi-riddare beskrev han Kejsaren som Richard Nixon. I det här arbetet kommer jag att studera vad som menas med denna jämförelse.

Min uppsats handlar även om trust, och om senatens ledamöter. Särskild kritik riktas just mot den politiker som inte bryr sig om deras politiska uppdrag utan istället fokuserar på att göra sig själv rikare. Jag anser att det är en diskurs som återkommer både i debatten om politik men även i många filmer om det politiska klimatet. Politiker bara bråkar och inget kan bli

uppnått. Mycket går att säga om Star Wars. Det är ett globalt fenomen som bara kan liknas vid ett par andra varumärken.

I Star Wars finns det en grundläggande realistisk förståelse av politiker. Politikerna framställs som att ligga sig själva närmast och inte respektera demokratiska principer. De väljer säkerhet över friheten, säger Lucas i den tredje filmen. (Lucas, George 2005). Är detta någonting som baseras i den amerikanska politiska debatten vid den här tiden (1999-2005)? Finns det ett samband mellan filmen och den politiska diskursen kring senatens medlemmar? Existerar det en diskurs i amerikansk politik som präglas av en stor misstänksamhet av de styrande politikerna?

Mina frågeställningar är:

Vilka likheter finns mellan amerikanska föreställningar om centralmakten och Star Wars Episode 1-3?

Finns det ett samband mellan de föreställningar som existerar i filmen med verkliga amerikanska tankar om den amerikanska demokratins död?

Kan bristande tillit mot statsmakten förklara varför star wars 1-3 ser ut som det gör?

1.1 Material och avgränsning

Jag har avgränsat mig till de första tre filmerna (episod 1-3) då jag är intresserad av att studera de föreställningar som Lucas lyfter fram till att demokratin i galaxen tas bort. De tre tidigare filmerna har inte samma statsvetenskapliga fokus, vilket har gjort att jag har valt bort dessa. Jag har även vävt in scener ifrån de andra filmerna som har en betydelse för mitt arbete. Jag jämför filmerna med akademiska texter och debattartiklar som handlar om kritik mot kongressen.

1.2 Metod och teori

Democracies are given away

(Lucas, George 2005).

I det här metodavsnittet kommer jag att redogöra mina analystekniker och min metodologi. Min analysteknik är en narrativanalys som dels studerar diskurser. Metoden associeras med postmodernism vilket leder till att jag inte kommer att arbeta med att kvantifiera (Robertson, Alexa s. 227). Dels arbetar jag med en holistisk-innehållslig narrativanalys i syfte att undersöka berättelsens handling samt dess diskurs, genom att ställa ett antal frågor till filmerna och sedan sammanställa ett kodningsexempel (Robertson, Alexa s. 228-238). Jag jämför efter det situationen i filmen med de problem som existerar i den amerikanska lagstiftande församlingen i akademisk litteratur och vanliga föreställningar bland amerikaner om Washington. Även där tillämpas en narrativanalys. Generellt ligger mitt fokus på de utsagor som presenteras i Star Wars filmerna och intervjuer med George Lucas. Det som är intressant för min undersökning är de tankar och föreställningar om amerikanska samhällsproblem som Lucas menar är pådrivande för en möjlig utveckling i en mer auktoritär riktning genom att närläsa filmen och se vad Lucas anser är viktigast. Detta gör jag genom att utifrån min frågeställning och teori systematisera historien i en orientering, komplicerad handling, utvärdering och coda (Robertson, Alexa s. 240). Jag använder Alexa Robertsons definition av en narrativ som dels en historia men också en diskurs (Robertson, s. 232). Narrativanalysen använder dels en diskursiv metod, där den ställer frågan hur saker och ting berättas samt försöker se på diskursens utbredning i ett samhälle. Viktigt för en diskursanalys är avgränsning i både tid och rum (Neumann, s.) Jag har avgränsat min studie till inställningar mot centralmakten under 1970-talet (som Star Wars skrevs under Nixons tid vid makten och sedan Bush-eran. De presidentperioderna hade vissa likheter, båda presidenterna var aggressiva och kunde skapa politiskt kapital där det egentligen var väldigt begränsat (Ekman, 2013).

Genom min narrativanalys ställer jag utöver detta frågor och försöker klarlägga budskap, tolkar materialet och drar därefter slutsatser om vad som sägs (Bordwell, David s. 78-82). Min narrativanalys fungerar på sådant sätt att jag studerar det kausala förhållandet i handlingen. Vad är det som händer och varför händer det, är frågor som ställs och studeras i materialet. Jag studerar det orsaksförhållande som förklaras i filmen, framförallt det

karaktären Palpatine gör för att åstadkomma en unilateral kontroll av senaten. Jag studerar ett helt narrativ (en trilogi) men fokuserar mina ansträngningar på en karaktär.

Anledningen till att jag har valt narrativanalysen är den frågeställning jag har ställt upp som fokuserar på narrativer, vilket de andra idéanalytiska analysteknikerna gör i mindre utsträckning. (Beckman, s. 84) Som Beckman skriver i sin grundbok måste metoden väljas efter frågeställning man har valt (Beckman, s. 11). Jag vill jämföra handlingen med diskurser vilket påminner om en beskrivande idéanalys med en viktig skillnad. Jag studerar diskurser vilket är en skillnad gentemot den beskrivande idéanalysens vetenskapssyn (som är mer av en klassificerande realistisk vetenskaps- och kunskapssyn) (Beckman, s. 49).

Jag vill förstå de narrativer som beskriver hur USA en dag kommer bli mer auktoritär. Det som presenteras som huvudorsaker är en aggressiv opportunistisk president ser möjligheter och senaten bara bråkar. I min narrativanalys identifierar jag antaganden och föreställningar om samhällets stora problem, det vill säga de problem som min narrativanalys identifierar jämför jag sedan med den amerikanska diskursen (tankar och språkliga utsagor) om Washington och centralmakten. Eftersom jag gör en diskursanalys blir studien inriktad på strukturen och inte aktören, då diskurser antas delas av många människor och upprätthållas av en maktelit. Jag jämför föreställningar i Star Wars med utsagor i andra verk såsom vetenskaplig litteratur bland annat om Richard Nixon som Lucas själv framställer som inspirationskällan till Palpatine. (Beckman, s. 84). Men jag kommer även att komparera med teorin trust som jag kommer att komma in på längre fram i metodpappret.

Då jag bland annat sysslar med en narrativ-diskursanalys kommer jag arbeta med att studera språket och framförallt hur mening uppstår i det. Frågan som ställs till materialet är hur det presenteras. (Neumann, s. 18) Diskursanalys är framförallt en språklig metod som kan spåra sin historia tillbaka till franska språkfilosofer och litteraturvetenskapen (Neumann, s. 18) Den lämpar sig väl för att studera hur samhällsfenomen framställs och presenteras, men mycket sämre på att förklara fenomenen i variabler och att beskriva verkligheten som något som finns utanför dem (ett arbetssätt som deras företrädare förkastar) (Neumann, s. 1-3). En viktig del förutom att studera identitets- och meningsbyggandet är i diskursanalysen att studera maktrelationerna. Enligt professorn Jutta Weldes så kan populärkultur som är mitt min läsning av filmerna kommer jag bland annat att studera detta genom närläsning av mitt källmaterial (Weldes, Jutta s.14). En central frågeställning i mitt arbete är hur materialet presenterar det politiska ledarskapet. Beckman lyfter fram ett exempel på rasism i sin grundbok för att exemplifiera: Om det finns en rasistisk diskurs, så har rasismen redan hänt för att någon har tänkt det. Språket och tanken är en handling och vårt arbete som

diskursanalytiker är att studera det här. Det går givetvis inte att studera vad folk tänker. Men det går att studera utsagor och föreställningar Beckman, s. 89).

Diskursanalytiker menar att det inom språket finns ett eget system som bidrar till hur människor konstruerar sin egen verklighet (Neumann s. 18). Språket i sig ses också som ett relationellt system mellan det talade ordet och den språkliga handlingen. Man ser språket som en handling då fokus ligger på vad människor tänker. Språket är för diskursanalytiker en handling. Rent praktiskt fungerar diskursanalysen i min studie som många andras. Jag har avgränsat diskursen till tre filmer och ett antal böcker om tillit, sedan har jag undersökt vilka som gynnas av den här diskursen (maktperspektivet) genom att använda teorin (trust).

Man måste vara medveten om de problem som diskursanalysen har som metod, då den bygger sina analystekniker i huvudsak på den valda teorin och ibland kan verka svår att följa. Min teori (trust) är därför den som kommer att vara vägledande i mitt arbete. Men det är samtidigt värt att säga diskursanalysens syfte: Att vara ett provokativt alternativ till vanliga metoder. Ett av diskursanalysens tidiga mål var att helt enkelt fördärva den traditionella positivistiska vetenskapen (Neumann s. 12-14) Det går absolut att ifrågasätta om den ens är en metod i vanlig samhällsvetenskaplig bemärkelse då allt hänger på den valda teorin. Den kan också verka kontroversiell och rent av direkt stötande för många (Beckman 2005, s.89). Iver Neumann hävdar exempelvis i sitt arbete att metod för en diskursanalytiker är omöjlig att redogöra för, eftersom det kräver att en forskare ska ha en möjlighet att kunna argumenterat externt utanför sin egna ”verklighet”. Jag är medveten om det problematiska och provokativa i ett sådant antagande. Men som Ludvig Beckman lyfter fram i sitt arbete har den också många fördelar. Beckman lyfter även fram en poäng om diskursanalysen att det är ganska meningslöst att filosofiskt hävda att verkligheten inte finns, men att se metoden som analysteknik gör den framgångsrik och att se det socialkonstruktivistiska som en hypotes istället för en hård sanning är bra. Den kan som Beckman lyfter fram användas för att blottlägga föreställningar vilket får ses som en stor fördel med den som vald teoretisk metodologisk utgångspunkt. Många av de antaganden som görs i filmerna har en verklig basis, som ligger i amerikaners ”trust” gentemot centralmakten och att den blir ännu mer negativ i tider när motståndaren sitter i regeringsställning, som var fallet när George Lucas skrev den här historien. (Hertherington, Rudolph 2014)

Skillnaden mellan min diskursanalys och förklarande idéanalys är att jag studerar föreställningar (diskurser) istället för övertygelser eller ideologier (Beckman, s. 84) och hur man berättar rent språkligt. Jag försöker genom analysen förstå synen på politik genom att använda det så kallade intertextuella sambandet mellan populärkultur och samhällsvetenskap

(Weldes, s. 14) I populärkulturen skapar människor underhållning men också mening, då det är ett sätt att prata om de stora politiska problemen.

Jag har avgränsat diskursen kring föreställningar om senatens huvudsakliga problem. Jag har sedan valt ut de scener som bäst lämpar sig till att förklara de frågeställningar jag har. Utöver filmen kommer jag att analysera policydokument och tidningsartiklar för att försöka hitta misstänksamheten mot centralmakten.

Jag arbetar alltså sammanfattningsvis med en kombinerad diskurs- och filmvetenskaplig narrativanalys. Dels arbetar jag med en narrativanalys för att strukturera upp händelseförloppet i filmerna och se budskap i filmen, för att sedan jämföra det här händelseförloppet med verkliga händelser som kan ha inspirerat den här filmen och som tillsammans bildar en politisk föreställning. Genom den filmvetenskapliga narrativanalysen strukturerar jag orsaker för händelseförloppet i filmen. Jag har likt Ludvig Beckman valt att se diskursanalysen som en variant på en förklarande idéanalys och materialet som ett politiskt verk vilket legitimerar filmerna som ett möjligt källmaterial för en idéanalytisk studie av den här typen.

Min hypotes är att skildringen av metamorfosen demokrati-diktatur i filmerna präglas av en amerikansk låg tillits diskurs som delas av många amerikaner, framförallt under perioder då motståndarsidan är i regeringsställning. Stödet för de amerikanska ledarna är generellt lågt (Gallup 2013) Därför blir det viktiga för mitt arbete att studera föreställningar och synen på samhällsproblem.

Jag menar likt Jutta Weldes att det finns en intertextualitet mellan science-fiction och politiken och att det går att studera hur folk konstruerar verkligheten i de här verken. Jutta Weldes bok kommer därför att bli en teoretisk mall för hur jag arbetar. Jag arbetar likt Weldes och hennes kollegor relationellt, genom att sätta samman olika texter och filmer för att visa på diskursens utbredning (Weldes, Jutta s.14). De här berättelserna är skapade genom tankeströmningar och diskurser i samhället och i filmerna återkommer dem. Jag stöder den tidigare läsningen av Amin Bogans av filmerna, då de besvarar mer specifikt: Hur blir USA en fasciststat? (Bogan, Amin 2012) Men tillskillnad ifrån Bogans läsning gör jag en ännu tydligare läsning av de politiska föreställningar som omgärdar filmernas tillkomst istället för att studera de historiska inspirationskällorna bakom filmen.

1.3 Tillit

I det här begreppsavsnittet kommer jag att redogöra för mina vetenskapliga begrepp och den valda terminologin. Mitt främsta begrepp är tillit som (översatt ifrån eng. trust) innebär medborgarnas förtroende och förväntningar på politikernas förmåga att utföra sitt arbete. Enligt den amerikanska statsvetaren och professorn Marc Hetherington är tilliten den samlade synen på förvaltningen och inte sammankopplat till en viss person(2005, Hetherington s. 10-11). Hetherington menar samtidigt som att amerikaner har låg tillit till den federala regeringen, har amerikaner starkt förtroende för delstatens politiker. Jag har utöver Hetheringtons definition, använt mig av David B Truman och hans bok *the Congress and Americas Future* där Truman förklarar utifrån 1970-talets perspektiv (det årtionde då Star Wars kom till) varför amerikaner i mindre grad har större förtroende för den federala regeringen och kongressen. Truman preciserar den argumentation som kritiker av kongressen lägger fram som bärande orsaker till deras missnöje. Jag har valt den här specifika statsvetenskapliga författaren eftersom han under 1970-talet var en auktoritet på sitt ämne och ledde en utredning för att beskriva de problem som kritikerna lyfter fram. Truman förklarar att kritiken beror på den amerikanska statsapparatusens uppbyggnad (Truman, David s. 1-15).

1.3.1 Polarisering

Mitt andra vetenskapliga begrepp är polarisering. Begreppet innebär det låsta läge inom ett två partisystem där partier står för långt ifrån varandra för att kunna nå några politiska beslut. Möjligheterna att nå politiska lösningar försvåras diametralt när det finns två starka politiska viljor som arbetar mot varandra (Dimaggio, Evans s. 1-5).

1.4 Tidigare forskning

Stjärnornas krig har studerats utförligt de senaste 30 åren genom sin särställning i populärkulturen. Filosofilärare vid universitet har intresserat sig för den historiska bakgrunden till Jediriddarnas politiska filosofi. Språkvetare och sagoforskare har studerat stjärnornas krig som ett uttryck för gamla sagor. Stjärnornas krig har på många sätt studerats sönder av alla möjliga vetenskapliga discipliner och detta har tvingat George Lucas att kommentera akademikers intresse för filmsagan med: ”Det är bara en film”. Lucas valde 2012 att samarbeta med akademiker, vilket ledde till den välskrivna antologin *Star Wars and History*, som i en serie kapitel med Lucas hjälp studerade den historiska bakgrunden till filmsagan. Lucas som är antropolog lånade tematik från mänsklighetens historia. En av de slutsatser som dras är att den giriga handelsflottan nemoidianerna inspirerades av det brittiska ostindiska kompaniet. En annan är att Palpatine lånade tematik ifrån Niccolo Machiavelli. Jediriddare modelleras efter samurajer.

Det är därför omöjligt att redogöra för all forskning på ämnet, jag har i den här sammanställningen valt att redogöra för de verk som har en betydelse för mitt arbete. Två artiklar blir grunden för mitt arbete. En israelisk filmstudent som heter Amir Bogen skrev en välskrivna artikel om de historiska och statsvetenskapliga perspektiven i stjärnornas krig. Han lyfte fram, likt jag, att star wars sagan handlar om en möjlig framtid för USA. Jag för Bogens synpunkter ett steg längre. Jag menar att sagan även handlar om den lagstiftande församlingen och att filmen kritiserar det låsta läget i det amerikanska tvåpartisystemet. Den andra centrala tidigare texten är texten om Richard Nixon, som beskriver Lucas inställning gentemot den amerikanska president som var modellen för den onde kejsaren. Jag har dels i mitt arbete studerat litteratur kring tillit men också kring poststrukturalism. I boken *Star Trek* beskriver Jutta Weldes orsaker till varför statsvetare ska studera populärkultur och det förhållande som existerar mellan maktpolitik och filmen. Stjärnornas krig har studerats i antologin *Star Wars and History*, I verket studeras olika teman som inspirerat filmsagan, dock har ingen studerat filmen ur ett tillitsperspektiv. Ämnen som studeras i det här materialet är kopplingen mellan Machiavellis statskonst och Palpatine, gerillakrigsföring och kvinnor i konflikter. Dock menar jag att det finns en stark koppling mellan begreppet tillit och star wars. Det finns även kopplingar till problem i den amerikanska förvaltningen och detta är något som kritiserats.

Jag har i mitt arbete utöver Star Wars and history använt flera vetenskapliga antologier. I Harry Potter and International relations skriver iver Neumann och en serie andra forsakre kopplingarna mellan Harry Potter och statskunskap. Det finns ett växande intresse bland statsvetare att studera science-fiction som politisk litteratur. En forskare som gör detta är Chelsey Brown vid Princeton university. Han använder sciencefiction för att få sina studenter att tänka på ett nytt sätt. Genom att se sciencefiction som en social form av litteratur används science fiction för att studera samhälle och politik (Brown, 2011).

Jag har i mitt arbete använt flera vetenskapliga artiklar om tillit. Min första teoretiker kring trust är som tidigare nämnt Marc Hetherington. Hetherington menar att trust i USA främst beror på att politiken inte representerar det som folket vill. Marc Hetherington är en amerikansk professor i statskunskap vid Colombia university. Hetherington har sedan mitten av 2000-talet skrivit böcker om auktoritära värderingar och om trust i det amerikanska politiska systemet. I How Trust matters från 2005 presenterar Hetherington orsaker till amerikaners misstänksamhet mot det amerikanska politiska systemet. Han beskriver att det amerikanska systemet är präglad av en förändring i hur amerikaner rör sig i sitt sympatiserande. Politiken blir mer konservativ medans väljarna blir mer progressiva. Han menar också att det är ett sådant centralt problem att politiker anspelar på den låga tillåtsnivån när de försöker bli valda till ämbeten. Washington symboliserar inte effektivitet. Det är ett krångligt politiskt system. Att tillhöra Washington som kandidat är något som generellt försvårar. Hetherington menar också att generellt har amerikaner större tilltro till delstaternas förvaltning än på federal nivå. Jag har använt Hetheringtons bok How trust matters samt ett antal urvalda artiklar.

David B. Truman var en professor i statskunskap som verkade under 1960-talet och arbetade med förvaltningsfrågor. Han var redaktör för verket Americas Congress and the future, där han och ett antal andra forskare skrev om de problem som det amerikanska lagstiftande församlingen stod inför. Truman menar att det under 1960-talet blev en stark förändring i hur vanliga amerikaner kritiserade Washington. Detta är även något som Hetherington lyfter fram. Hetherington menar att trust minskade samtidigt som vanligt folk fick det mycket bättre. Sedan Watergate har det varit väldigt svårt att anspela på att man har en bakgrund i Washington när man söker arbete. Truman menar i sitt förord till Americas Future att det har skett en maktförskjutning ifrån kongressen till presidenten, som är en föreställning som beskrivs i stjärnornas krig filmen och i de intervjuer som är gjorda med filmregissören George Lucas.

1.5 Historisk bakgrund

1.6 Varumärket Stjärnornas krig

Stjärnornas krig är en gigantisk underhållningsindustri som förutom långfilmer också innefattar datorspel, temaparker, serietidningar och leksaker. Varumärket värderades i samband med uppköpet 2012 till 4 miljarder dollar. Disney som köpte varumärket av George Lucas har utannonserat att man ämnar släppa en film per år. Stjärnornas krig som idé tillkom under en period av låg tillit till staten. George Lucas var påverkad av kalla krigets stridigheter. Han inspirerades dels av Vietnamkriget men också av Richard Nixon. I Star Wars krigar gerillamän mot en enväldig diktator som besitter en supermaktsarsenal, medans de goda besitter en liten minimal styrka men som lyckas genom sin övertygelse att segra (Lucas, 1999). Kritik som framfördes vid den här tiden mot kongressen var att den abdikerade sin makt till presidenten. Under 1960-talet och 1970-talet dalade tilliten till det politiska systemet i USA (Truman 1973, s. 1)

Filmen skapades av den amerikanska regissören och antropologen George Lucas. Det var huvudsakligen en film som ville vara kommersiell och underhållande, men som hade många intellektuella undertoner. En förklaring till att serien blev så framgångsrik var att marknaden inte var mättad på science-fictionfilmer. 1970-talet behövde en saga och verklighetsflykt. Lucas var inspirerad av mytologi och historia när han skapade sin galax långt, långt borta. Sagan berör statsvetenskapliga motiv som statskupp, fascism, revolution, hur demokratier blir diktaturer och makt. Handlingen är påverkad av efterkrigstidens konflikter både internationellt men också de samhällsomvälvande konflikterna i västvärlden under 1960-talet. Centrala motiv och återkommande händelser är den väpnade kampen mellan den lilla gerillagruppen och den starka stormakten som vill kväsa den. Men de berör också det auktoritära politiska ledarskapet som 1960-talets utbredda aktivism vände sig emot. Nixon var en inspiration för kejsaren enligt Lucas.

1.7 Tillitsnivåer i det amerikanska politiska systemet

En vanlig föreställning bland kritiker av kongressen är att den misslyckas med sina uppgifter. Hetherington menar att politiken har gått i en alltmer konservativ riktning, istället för att som i breda folkliga opinionen gå i en mer liberal riktning när det kommer till värdefrågor. Däremot riktar undersökningarnas deltagare ofta starkare förtroende gentemot delstaternas förvaltning (Hetherington 2014). USA har alltså tillits problem när det kommer till federalnivå men inte till delstatlig nivå. Hetherington fortsätter vidare att de låga tillitsnivåerna omöjliggör en möjlighet att förändra lagstiftning som skulle behöva ändras. Amerikanska presidentkandidater har vidare försökt använda de låga tillitsnivåerna till Washington när de ska försöka bli valda till parlament. I USA är det effektivt att anspela på att man inte tillhör Washington när man vill bli vald till federala ämbeten (Hetherington 2005, s. 14). I de flesta val sedan 1960 har inte den kandidat som vinner presidentposten varit tillhörande de politiska systemet i Washington. Tillit är politiskt förtroende för ledamöter och stödet för den politik som förs. Jag definierar i mitt arbete trust som tillit, en förtroendenivå till politikerna och föreställningar om deras möjlighet att genomföra politiska beslut. Trust har enligt forskaren Marc Hetherington en stor betydelse för hur politik genomförs. Om det inte finns en stark förtroendebas så blir det genast svårare för politiker att genomföra policys, eftersom normerna som kommer underifrån till det politiska kretsloppet saknas. I Hetheringtons arbete läggs teorier fram som hävdar att låg trust är särskilt stark när motståndarsidan är i partiledarställning.

USA har stora problem med polarisering i sin lagstiftande församling. Läget är låst och det är svårt att nå politiska överenskommelser. Under de senaste åren har landet haft svåra budgetkriser som påverkats av den stora motvilligheten hos motståndarsidan att gå med och möta demokraterna. Detta har i sin tur en stor negativ effekt på de opinionssiffrorna som senaten får. Det låsta läget möjliggör enligt många kritiker en mer aktiv president. Detta är en osedvanligt vanlig kritik gentemot senaten. Intrigen i de första star wars filmerna är relativt liknande. Kanslern får större spelrum i en miljö där senatorerna och kongressledamöterna bråkar. Hans makt ökar till följd av att de lagstiftande församlingarna inte är aktiva. I en statsvetenskaplig utredning från 1973 skriver David B Truman om kritiken gentemot den

amerikanska kongressen. Han menar att det är i hur kongressen är organiserad som orsaker de åsikter som amerikaner har gentemot den.

2 Analys

2.1 Star Wars och tillit

I have to admit, my trust in them has been shaken
(Lucas, George 2005)

I detta avsnitt kommer jag att tillämpa min jämförande narrativanalytiska metod mellan Star Wars och föreställningar i akademisk och journalistisk litteratur om kongressen i Washington. Star Wars trilogin från 1999-2005 var en underhållande serie filmer i huvudsak för barn om trollkarlar, samurajer, rymdskepp, magi och äventyr, men de handlade även om tillit till politiker. I den tredje filmen blir *tillit* ett ledande motiv. Anakin vet inte vilken organisation och individ han ska sätta sin tillit till, Palpatine eller Jediorden. Jediorden i sin tur är misstänksamma gentemot kanslern och huvudpersonen. Flertalet gånger i berättelsen varnas huvudkaraktären Anakin för att lita på Palpatine och Padme. Mace Windu oroar sig för Anakins lojaliteter. Denna tematik kan inte vara en slump.

Stjärnornas krig tillkom just under en period av låg tillit och stark irritation gentemot det politiska ledarskapet. George Lucas har påpekat att Nixon var huvudinspirationen för Kansler Palpatine. Lucas menar att Nixon försökte förlänga sin tid vid makten som inte stod i paritet med konstitutionens regler (Lucas, 2005). Palpatine personifierar det som Lucas inte tyckte om med Nixon. En politiker som inte nödvändigtvis spelade utifrån det politiska spelets regler, som var aktiv och försökte förstärka sin egen makt. Lucas hade låg tillit till Nixon och i Star Wars försöker den ledande politikern att stärka sin egen position i det svaga politiska läget.

Statsappareten i Star Wars är enligt mig konstruerad efter amerikanska mönster och de politiska individer som verkar i Star Wars har delvis amerikanska motsvarigheter. Enligt

David Truman är det vanligt att man kritiserar den amerikanska förvaltningens duglighet (Truman, s. 1). Man menar att den amerikanska kongressen ger ifrån sin makt till presidentens kontor. Den här typen av berättande påminner om hur amerikaner i allmänhet kritiserar sin president. I en artikel i Washington Post från 2013 skriver demokraten George Mill att senaten har blivit meningslös (Mill, George 2013). Den har förlorat all sin betydelse till presidenten. 1973 skriver David B Truman att amerikaner anklagar kongressen för att ha gett upp sin makt. I Star Wars ger senaten upp sin makt frivilligt. Det finns onekligen likheter mellan de två berättelserna och narrativen. Den här kritiken är en återkommande och vanlig angripningspunkt på det amerikanska ledarskapet.

2.1.1 Abdikation av makt i kongressen

Det narrativ som lyfts fram i Star Wars är framförallt om maktförskjutning och manipulation. Den exekutiva makten vinner genom att den lagstiftande är svag. Detta är ett berättande som är återkommande även i politisk litteratur om den amerikanska kongressen. Star Wars berör därmed en vanlig politisk diskurs i Amerika, den om maktens abdikation i kongressen till presidentens kontor. Eftersom presidenten i USA är begränsad, måste han manipulera för att kunna få igenom sina beslut. Den här typen av kritik återkommer enligt Truman vid politiska kriser, men fick en helt annan magnitud under 1960-1970-talet. I Star Wars leder den utbredda inkompetensen, bråkandet mellan politiker till att presidenten gör sig själv mäktigare.

Handlingen i Star Wars Episode II är förlagd i maktens korridorer. Filmerna använder historiska exempel, men den huvudsakliga konflikten är en amerikansk konflikt. Star Wars handlar om en aggressiv politisk ledare som utmanövrerar den lagstiftande församlingen. I Episod II Attack of the Clones berättar Christopher Lees karaktär, Count Dooku, att kanslern har inflytande över tusentals senatorer. Filmens antagonist, kanslern Palpatine, är duktig på att få den lagstiftande församlingen att göra som han vill. Han är en karismatisk och i vissa bemärkelser en duktig ledare.

Liknande narrativ som presenteras i fillmerna existerar i flertalet debattartiklar under 2013-14. Presidenten beskrivs i de här debattartiklarna som maktfullkomlig. Han har möjlighet att arbeta självständigt ifrån kongressens medgivanden. Kongressen är meningslös och har

frånsatt sig sina befogenheter. George Will skriver i en debattartikel från 2013 att USA inte längre kan motarbeta Obamas raketattacker, det är en form av krigshandling som inte stöds av kongressen (Will, George 2014). Denna form av kritik gentemot kongressen har långa historiska rötter. Redan David B. Truman skriver i *the Congress Americas Future* att amerikaner kritiserar kongressen för att "abdikera" bort sin makt till kongressen. (Truman, s. 1)

I akademisk litteratur från den tid då Lucas planerade sin filmserie och började fundera kring den bakgrundsberättelse så ser vi att den tiden hade haft en president som lyckades skapa politiskt kapital på bekostnad av andra institutioner och att denna tid präglats av häftig kritik gentemot presidentämbetet. Mycket av de ord och tankesätt som fortfarande präglar den amerikanska kongressen fanns även då. I inledningen till boken av David Truman så säger han att det under denna period har funnits utbredd kritik gentemot presidenten, han ska ha försökt förflytta makt ifrån kongressen till sitt ämbete. Om vi jämför den här texten med dagens debattklimat så ser vi liknande tematik. I boken av statsvetarna är kritiken ganska snarlik. Kongressen fungerar inte. Den arbetar inte tillräckligt väl och den ger möjlighet för presidenten att arbeta mer fritt.

Det som presenteras i *Star Wars* är referenser till historia. I *Star Wars* finns det en genuin rädsla över mänskligt beteende under oroliga tidevarv och en misstänksamhet mot politikers motiv. När filmen kom ut tillfrågades Lucas om han var kritisk gentemot Bush-regeringen till vilket han skrockade: "Nej, de handlar om Nixon." Han tillade att han alltid visste att de här mönstren alltid går igen.

Det finns en stark misstänksamhet gentemot mänsklighetens handlande under svåra kriser i filmerna. Fascismen verkar tilltalande om den är det enda alternativet för att städa bort det oroliga samhällsklimatet.

Centralt för *Star Wars*-sagan är idén om en cyklisk läsning av mänskligt beteende inom politiken där vissa narrativ går igen genom historien. Richard M Nixon var inspirationen för Kejsaren Palpatine (Rinzler, 2013). I *Star Wars* gör Lucas flera poänger om diktatorer och kritiserar mänskligt beteende under sådana situationer. Merparten av orsaksförklaringarna som presenteras till fascismens uppkomst i *Star Wars* är en utbredd girighet bland ledande politiker. Politikerna är ofta dåliga på sitt arbete. Dem är inkompetenta och makthungriga. Denna girighet möjliggör att en skicklig politiker kan tillskaffa sig politiskt kapital genom manipulation. Det finns ett uppenbart sätt att se på politiker som är negativ.

Star Wars som berättelse riktas framförallt mot den amerikanska filmpubliken och de institutioner som finns i statsapparaten är i hög grad amerikanska. Om vi kort jämför

republikens system med USA ser vi många likheter. Det finns en dömande makt, en lagstiftande och en exekutiv makt med en begränsad kansler som politisk ledare.

2.2 Beskrivningar av statsöverhuvudet och senatorer i Star Wars

Det vi kan läsa oss till om den republikanska senaten är att dess statsöverhuvud besitter liten till ingen makt. Om vi använder George lucas ursprungliga beskrivning av Palpatine som en president så ser vi honom ur ett annat ljus. En president är begränsad, det var även Palpatine i filmen. I den tredje filmen *Revenge of the Sith*, så får vi veta att han har suttit för länge på sin post. Han har varit där mer än vad som förväntas vara lämpligt (Lucas, George 2005).

Den politiska ledarens makt är begränsad och genom manipulation måste de arbeta hårt för att få igenom sina beslut. Redan i konferensen från 1981 nämner George Lucas att Presidenten hette ”Richard Nixon”.

Detta narrativ om den illa fungerande senaten är en vanlig del av amerikanskt politiskt liv och har förekommit under lång tid. Kritik mot den amerikanska kongressen är enligt Truman en vanlig del av amerikanskt politiskt liv (Truman, 1973, s. 1-14). I den statsvetenskapliga utredningen *The Congress and America's Future* från 1973 lyfter Truman fram att kritiken gentemot den amerikanska kongressen baseras på deras oförmåga att göra sitt arbete. Samuel P Huntington menar i sitt arbete från samma bok att den amerikanska kongressen under 1900-talet förlorade initiativet att genomföra lagföslag. Truman lyfter fram att den här kritiken till stor del beror på hur den är konstruerad. Det amerikanska systemet med ”checks and balances” gör att delandet av makten också leder till ett tävlande. Mycket av den kritik som lyftes fram vid den här tiden var kongressens abdikation av makt. Enligt Truman skulle 1970-talets kongresskritiker mena att den hade gjort presidenten starkare. I stjärnornas krig pågår en liknande konflikt, mellan den exekutiva makten och den lagstiftande församlingen. Det vi vet ifrån handlingen är att republiken genomgår en stagnation, korruption är utbredd bland politikerna och girigheten påverkar politikernas obundenhet.

Det finns statsvetare ifrån vår tid som menar att kongressen är oduglig i sitt arbete. Statsvetare framhåller att den var polariserad och oenig. Så sent som i maj 2014 uttalade sig en demokratisk juridikprofessor att Obama var som Nixon, kanske till och med värre. Den polariserade kongressen ger honom möjlighet att bli mer mäktig än vad han annars skulle ha varit. Liknande problematik finns i stjärnornas krig vilket gör att den är intressant för oss

statsvetare. De här antaganden som finns om politiken i Washington är ganska fräna och är något som är återkommande genom historien. Jag menar att de politiska aspekterna av Star Wars är en del av det här. I Star Wars finns en politisk miljö som stark påminner om den som finns i den amerikanska centralmakten. Det finns en exekutiv makt, det finns parlament, det finns kamrar och domstolar. Det finns även liknande problem. En ledarfigur som är tandlös såvida inte ledarfiguren själv finner sätt att kringgå problemen som håller honom nere. Om vi tittar på de orsaksförklaringar som ges till att USA går i en alltmer auktoritär riktning i stjärnonras krig är den krångliga byråkratin i huvudstaden. Den saknar legitimitet, den är korrumpad och saknar också enighet. Den huvudsakliga orsaken till att fascismen uppstår i den här världen är på grund av den här oenigheten. Det är del av den amerikanska kulturen att vara misstänksam gentemot de policys som kommer ifrån staten.

Redan Mark Twain skämtade om att kongressledamöter är de mest hatade i USA. Ofta riktas detta mot det politiska elitskiktet, ofta presidenten. Men man är även kritisk mot hur kongressen arbetar och huruvida maktförskjutning sker ifrån deras arena till presidentens arbetsrum (Truman, David B 1970 s. 1-5). Detta är något som är återkommande i historien. En demokratisk juridikprofessor hävdade under 2014 i maj att Obama är presidenten som lyckades genomföra det som Nixon drömde om.

Presidenthistorikern Daniel Klaidman beskriver i radioprogrammet konflikt amerikaners förhållande till presidenten. Det är inte helt lättdefinierat och presidenten kämpar med en hel serie problem. Dels så ska han vara en bestämd krigare, inte en mes, men han får heller inte ta allt för stora svängar. För det är vanligt att amerikaner ifrågasätter hans makt, befogenhet och hans ambitioner att styra och ställa. Den amerikanska presidentens makt har alltid varit begränsad, trots att han styr över världens mest mäktiga landbaserade styrka. När han ska stifta lagar är det två instanser som måste godkänna hans lagsförslag för att de ska gälla. Men de kan även rivas upp av hans efterträdare. Den tidigare presidenten kallade ämbetet för ett utmärkt elände (Ekman, Nils 2013).

3 Slutsats och sammanfattning

Lucas budskap är att makt korrumperar. Alla människor som befinner sig i maktposition har förmågan att bli korrumperad, det är därför viktigt att tänka självständigt och inte acceptera alla de lösningar som makten erbjuder i tider av kris. Läsningen av historia och statskunskap kan lätt tolkas som cynisk. Det är mer sannolikt att politiker väljer ”lag ord ordning” framför demokrati och rättvisa. Filmerna riktar kritik mot de individer som erbjuder snabba lösningar under sådana tider. Men även personer som tackar ja kritiserar. Filmerna kritiserar det okritiska tänkandet som ligger i att endast acceptera en lösning som en potentiell diktator erbjuder. I den nya trilogin behandlas den här tematiken i en amerikansk politisk verklighet, som lider av ineffektivitet och bråkande senatorer. Lucas tycks mena att de cykler som har skett i antikens Rom, Weimar-republiken teoretiskt sett kan ske igen. Star Wars som idé präglas av en verklig amerikansk företeelse som innebär att kritisera presidentens motiv, men som i hög grad är starkare genom att författaren bakom serien levde under Nixon-eran där tilliten var enormt svag och där presidenten gick utanför vad som är acceptabelt för hans ämbete.

Men de angriper även den lagstiftande församlingen och dess polarisering. Det finns ett tillits- och polariseringsperspektiv i stjärnornas krig filmerna från 1999-2005. Denna polarisering är den drivande orsaken till att en stark president kan avskaffa demokratin. Genom oenighet kan den odemokratiska ledaren skaffa sig ett övertag över det lagstiftande organet. En svag kongress kan bli ett offer för en stark president är ett av de budskap som presenteras. Den kontext som filmerna verkar i är amerikansk och problemen är amerikanska. Dragkampen råder mellan de politiska institutionerna. För att en aktiv president ska kunna verka, måste kongressen vara svag och lätt manipulerad. Filmerna beskriver därmed ett klassiskt dilemma och kritik gentemot myndigheterna. Vem är det som vinner dragkampen? Bortsett från att filmerna vill underhålla har de en serie samhällskritiska poänger. Amerikanska problem diskuteras i filmerna. De kritiserar den stora oenigheten i den lagstiftande församlingen och det som han ser som mänsklighetens stora brist när det kommer till diktatorer. De väljer hellre säkerhet över frihet. Jag stöder Bogans tolkning av materialet där republiken är en allegori för det amerikanska samhället. Enligt Lucas skulle deras oförmåga och girighet att förhindra en

statskupp från statens högsta ämbete leda till ”frihetens död.” Han tycks mena att ett USA skulle kunna bli en diktatur i en situation där senatorer och kongressledamöter inte gör sitt arbete. Senatorernas inkompetens möjliggör Palpatines avskaffande av demokratin. Det inhemska bråkandet gör det svårt att nå politiska överenskommelser som skulle kunna förhindra Palpatines väg till makten. Genom att hänvisa till historiska händelser beskriver Lucas en möjlig framtid där USA närmar sig ett fascistiskt styrelseskick. I Star Wars beskriver Lucas hur en Hitler eller en Cesar skulle kunna verka i en amerikansk kontext. Min slutsats är att Star Wars har kopplingar till vanliga amerikanska föreställningar om kongressen och presidenten. Tillitsnivån är låg i filmerna och budskapet i dem är att under förutsättningarna kongressen låst är presidenten mer aktiv och mer möjlig att arbeta självständigt och aktivt.

4 Referenser

- Bordwell, David & Thompson, Kristin (2012). Narrative as a formal system i *Film art: an introduction*. 10th ed. London: McGraw-Hill
- Beckman, Ludvig (2005) Inledning i *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santéru
- Beckman, Ludvig (2005) Beskrivande idéanalys i *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santéru
- Bogen, Amir 2011. Star Wars and fascism elektronisk hämtad 2014-08-28
https://www.academia.edu/3983111/Human_History_According_To_George_Lucas_Models_of_Fascism_in_Star_Wars_Prequels
- Beckman, Ludvig (2005). "Förklarande idéanalys" i *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santéru
- Dimaggio, Paul, Evans, John Brython, Bethany 1996. *Have Americans social values Become more polarized*
Elektronisk hämtad 2014-08-29 <http://educ.jmu.edu/~brysonbp/pubs/PBJ.pdf>
- Ekman, Ivar (2013). Konflikt. "Vem är Barack Obama?" elektronisk hämtad 2014-05-20
<http://sverigesradio.se/sida/avsnitt/244609?programid=1300>
- Gallup 2013. "Trust in government"
Elektronisk hämtad 2014-05-20 <http://www.gallup.com/poll/5392/trust-government.aspx>
- Hetherington, Marc Rudolph , Thomas 2014 Why don't Americans trust the government? Because the other party is in power. Elektronisk Hämtad 2014-05-20:
<http://www.washingtonpost.com/blogs/monkey-cage/wp/2014/01/30/why-dont-americans-trust-the-government-because-the-other-party-is-in-power/>
- Lucas, George 2005. Revenge of the Sith
- Robertson, Alexa 2012. Narrativanalys i Bergström, Göran & Boréus, Kristina (red.) (2012). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 3., [utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Neumann, Iver B. (2007). Diskursanalysens stamtavla i *Mening, materialitet, makt en introduktion till diskursanalys*.

Neumann, Iver B (2007) Tre steg: avgränsning, representationer, uppbyggnad i *Mening, materialitet, makt en introduktion till diskursanalys*.

Neumann, Iver B. (2007). Hur man gör en diskursanalys i *Mening, materialitet, makt en introduktion till diskursanalys*.

Truman, David B 1973. "Introduction" I Truman, B David (red.) *The Congress and Americas Future*, Prentice-Hall: Eaglewood Cliffs, New Jersey

Weldes, Jutta (red.) (2003). *To seek out new worlds: science fiction and world politics*. New York: Palgrave Macmillan

Will, F. George 2013. George Will: Congress is making itself irrelevant http://www.washingtonpost.com/opinions/george-will-congress-is-making-itself-irrelevant/2013/03/27/530c7838-96ed-11e2-b68f-dc5c4b47e519_story.html hämtad 2014-08-4